

[Transcript] Forklart / Nye prognoser for sommerværet: - Dette blir fort et rekordår

Efter det som kan virke som tidens lengste vinter, kan vi endelig legge vår dunjakka finne fram solbrillene og krysse fingrene for en varm og deilig sommer.

Eller...

Sannheten er at du kan få mye mer enn du ønsker deg.

En liten fir er færdig med å true sommeridellen. En som vil knuse varmere korder og på kartet visesan som et blodrett belte rundt ekvator.

Hver fenomenet er ninjo.

Du hører på forklart fra Aftonposten. Jeg heter Synnes Ørhol og i dag er det torsdag 20. april.

Værprognosenet for sommeren på den nålig halvkule kan obsmeres med ett år, varmt. Det handler om klimaendringer og det handler om el-ninjo.

Journalist i Aftonposten Helene Kjeggstad, du har snakket med flere værekspertes om dette fenomenet. Hva kan du si om el-ninjo?

El-ninjo er navnet på hver fenomenet som oppstår når det er uvanlig høy overflate temperatur i stille havet.

Hvis du oversetter el-ninjo direkte, betyr du selv de noe guttebane eller Jesus.

Når el-ninjo oppstår langs kysten i Peru, ble det regnet som en signelse.

Men forskere kaller også el-ninjo for det viktigste værmønstre på jordet.

Hva betyr det? Hvordan oppstår et sånt værmønster?

For å forstå det globale være, så kommer man rett og slett ikke utenom stille havet, verdens største havet.

Se for deg jordkloden.

Antrent på mitten finner du Equator Belte som treffer landsom Uganda, Kenya, Maldivene og Indonesia.

Her er dagen like lang som natten.

Men Equator treffer også stille havet.

Og i dette havområde, mellom Amerika og Australia, oppstår det hver fenomener som påvirker temperaturen globalt.

Dette handler om at vinnene langs Equator vanligvis blåser fra øst mot vest.

Og det fører til at det er relativt kaldt vann i øst og varmt vann i vest.

Det er det vi kaller den tropiske delen av stille havet, altså rundt Equator.

Men nå kommer det sånn en lokale, varme havestrømmer fra sør.

De legger seg utenfor Sør Amerika og fører til uvanlig varmtemperatur i den østelige delen av havet.

Og dermed har vi fått hver fenomenet el-ninjo.

Så når el-ninjo hører, hvordan påvirker det temperaturen i resten av verdena?

Når vi ser på kartet, så ser vi at det områder utenfor Sør Amerika som blir varmare.

Men så er det sånn at stille havet, det er så bare stort og viktig at alle områder på jord og omtrent blir berørt på en eller annen måte.

Og konsekvensene kan bli store.

Internasjonale aviser skriver om el-ninjo-alarm, og forskere omtaler fenomenet som et værmessig rangenarokk.

I følgefaskerne må vi forberedt oss på at sommeren og då særlig andre halvdel av 2023 og 2024 blir ekstremt.

Husker du sommerne fjor?

[Transcript] Forklart / Nye prognoser for sommerværet: - Dette blir fort et rekordår

Da var det varmt i Europa.

Men ikke i forhold til det som kommer nå.

Efter 13 år som pilot, hoppet Kristine Lorang bokstavlittalt inn.

Fulgte grøndedrømmen og startet bastuppedriften Kuk Oslo, og i dag kan hun skilte med 9 bastur og 32 ansatte.

Reinskap er ikke det jeg er best på, så for meg er det opplagt at vi skal hjelpe her.

Vi har en reinskapsfører som forstår vår bransje, og de hjelper oss å ta i bruk automatiseringen og alle de smarte løsningene som finnes i Reinskapsprogrammet Triple Text.

Vi har brukt Triple Text sin oppstart, og kan genuint anbefale det til andre.

Nå kan du prøve det veldig fleksible reinskapsprogrammet Triple Text gratis i 14 dager på Triple Text NO gratis.

Sommende fjor ble det meldt om hetebølger og nye temperaturrekorder rundt Europa.

Til tross for at det var en periode da det kjølere hver systemet landinja rådde ut.

Tror det eller ej så har det faktisk vært uvanlig kaldt i dette viktige stille havet de siste tre årene.

Det er til tross for at vi har snakket på inn og utpust om vermerikorder som har falt.

Men det har vært kaldt fordi stille har vært dominert av et annet versystem, landinja.

Landinja er det motsatte av landinja.

Det er ganske kompliserte greier hvordan disse to skifte.

Enkelt sagt handler om hvordan havet, luft og vindet jobber sammen.

Men uansett har i hvert fall landinja nå flata ut.

Men hva skjedde det egentlig med landinja for det skulle ikke hun dem på oppvarmingen?

Jo, det er jo riktig det da at landinja normalt fører til lavere gjennomsnetstemperatur globalt sett.

Også likevel så ser vi da at temperaturen har økt dem til å trøtt.

Og landinja har rett og slett ikke klart å forhindre vermerikorder de siste årene.

Og det forskene tenker på er egentlig hva som hadde vært den globale temperaturen.

Om vi ikke hadde hatt landinja.

Han egne seg for eksempel at ja, vi har hatt landinja, men likevel sett vermerikorder.

Derfor ser det ikke bra ut når El Nino nå treffer.

Og El Nino er ikke noe nytt.

Men det som skremmer forskene er at årets El Nino utvikler seg kraftere og tidligere enn ventet.

Vi har faktisk allerede fått et forvarsel på hva som blir konsekvensen av El Nino.

Verdensaverne har aldri vært varmere enn det som ble målet denne påsken.

En klimatolog som å snakke med den tyska visen Bilt, han oppsummerer hver utsiktende.

Og han mener at globalt da så vil El Nino trolig føre til rikkortørket og hete Belgisere Afrika, skogbranner i Brazil og Venezuela, hete i så røst Asia,

og da snakker man så temperaturer mellom 45 og 50 grader,

og hete Belgiden, østelig delen av USA.

Og for råsta, når vi ser på karte, så ser vi også at centrale deler av Europa, og eknallrøtt, det blir varmt.

Så ja, det blir så varmt og tørke og skogbranner,

og egentlig alt man kan forvente seg med temperaturer opp mot 50 grader.

Og sista gang vi hadde El Nino, i sånn sterke El Nino i 2016,

[Transcript] Forklart / Nye prognoser for sommerværet: - Dette blir fort et rekordår

så ble 60 millioner mennesker berørt globalt, og 2016 ble det varmeste året som noen gang ble registrert i verden set og nøyt. Dette er konsekvensene på kort sikt, men på lengre sikt vil store områder på jorda bli ulevelige. Det høres ikke at de gud og bad deg i varmt sjøvann, men havetemperaturen er egentlig ekstremt viktig for å holde klimaendringene i sjakk. Havetar oppe i kjæren, og det man sett i sista årene er at den raske oppvarming av havområder, det ødelegger flere ting på en gang. Korallrevdør, havestige, for varmt vann tar mer plass enn kalt vann, men siden smeltning av sjøis og økt fordampning, som gjennfører til mer intensivt regn på land, så det er med veldig stort. Og det har vært veldig stort, og det har vært en veldig stort økndt fordampning, som gjennfører til mer intensivt regn på land, så det med veldig at hvor varmt har vi, det påvirker så enormt mye mer enn at det er de gud og bad deg. Og med veldig at dette til sluttet, så vil jo en varmere klode forstyrre, og i hversfall ødelegger det liv med leve og sjøvn i dag. I årevis har jo klimaforskerne snakket temperaturen, vi fører til varmere, vildere og våter og vær, og ekstreme hver situasjoner, det vil jo påvirke alle oss som bor her på denne lille, store jordkloden, så det er jo liksom det store alvorlige vilde. Og den El Ninjon, så kommer nå, dem tror jeg, gi en slags buse til klimaendringen i år, og særlig da neste år, nå er den taget litt enda sterkere, og man kan jo håpe på at den El Ninjon ikke blir så kraftig som man frykter da, for på gnosene er jo fremdeles usikre, men mest sannsynlig så passerer stå den globale oppvarmingen grense på 1,5 grad i år eller neste år med hjelp av El Ninjon. Så det er konsekvensene for verden, men hvis vi går tilbake til det blodrø kartet, la zoom in på Norge. For her kan det ikke være så ille. Jo, da. Det er også rett. I følge der amerikanske verden støtte, så er Norge også rødt. Men siden dette er veldig usikre prognoser, så spriker de også Norge fra tjeneste til tjeneste, og sammen på prognoserne fra det europeiske instituttet Copernicus, som ligger jo litt nærmere Norge enn det USA gjør, så ser det ut som Norge får en sommer på det hjemme. Og så er det jo sånn at vi vanligvis ikke blir veldig påvirket av El Ninjon seg når vi skal være forskere. For Norge er det nemlig et annet verutslag som har størst påvirkning for sommertemperaturen, og det er hvilken vei vinnblåse. Hvis vi får vinn fra nord eller vest, altså inn fra havet, så blir det ikke så varmt.

[Transcript] Forklart / Nye prognoser for sommerværet: - Dette blir fort et rekordår

Det mest ideelle for Norge sin vinnblåse med klokke er hvis det er skikkelig varmt i Østeuropa. Da tar den vinn med seg vermen, og så blåser den varm luft rundt og inn mot Norge.

Da kan vi få temperaturer opp i 30 grader.

Men Helene, det er ikke så mye vi får gjort med å være, men er det noe vi kan gjøre for å minnske skaden eller snu denne trenden vi er på vei inne?

Altså El Ninjon er ikke så mye vi får gjort det riktig det, men når det gjelder trenden med økende globale temperaturer,

så kan vi jo løse klimagrisen da.

Altså slutt å ødelegge naturen og slutt å med og slippe klimagasset.

Så enkelt og så vanskelig.

Du har rørt en podcast fra Aftenposten.

Det var Helene Sjeggista som forklarte deg hver fenomenet El Ninjon.

Denne episoden er laget av producent Olaav Eggesvik og meg Synne Søholl.

Resten av forklart er Jenny Førland, Philip A. Johannesborg og Anders Weberg.

Lydende hørte er fra BBC, Al Jocera, CBS News, EuroNews og News.com.